

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 11 maja 2015 roku Sąd Rejonowy dla(...) – Śródmieścia w (...) XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie sygn. akt XI P 228/15 z powództwa A. C. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., (...) Spółce Akcyjnej z zarządem i radą nadzorczą w Ł., (...) Spółce Akcyjnej z zarządem w B. o wynagrodzenie za pracę, oddalił wnioski powoda o zwolnienie go od kosztów tłumaczenia.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, że ze złożonego przez powoda oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wynika, iż pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym wraz z konkubiną i pasierbem. Posiada majątek w postaci samochodu oraz pobiera wynagrodzenie w kwocie 2000 zł. Powód wskazał, iż ponosi stałe wydatki związane z utrzymaniem mieszkania, mediami oraz alimentami w łącznej kwocie ok. 2055 zł.

Sąd meriti przytaczając treść art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych z sprawach cywilnych (tj. Dz.U.2014.1025) wskazał, że zwolnienie od kosztów sądowych powinno mieć miejsce w sytuacjach wyjątkowych, zasługujących na szczególne uwzględnienie i dotyczyć osób najbardziej potrzebujących (postanowienie SN z dnia 19 marca 2010 roku II PZ 34/09, LEX nr 603836). Ubiegający się o taką pomoc winien więc w każdym przypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach – do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny, a dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające – może zwrócić się o pomoc państwa. Strona przygotowująca się do procesu sądowego powinna nadto być świadoma wydatków związanych z tym przedsięwzięciem, stąd powinna się do niego przygotować przez poczynienie oszczędności i ograniczenie innych wydatków, które nie są niezbędne do utrzymania się. Wydatki związane z pokryciem kosztów procesu muszą być traktowane, co najmniej równorzędnie, a nawet priorytetowo w stosunku do innych wydatków. Niedopuszczalne jest uznanie, że ponosi je tylko ten, kto posiada nadwyżki ze swoich zarobków czy oszczędności.

W rozpoznawanej sprawie Sąd przyjął, iż powód, pozywając podmioty, które nie są zarejestrowane w Polsce i ewentualne doręczenia będą następować za granicę, powinien złożyć odpisy pozwu w stosownym tłumaczeniu, mając na względzie szczególnie charakter przepisu art. 5 rozporządzenia nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE L 324/79), zgodnie z którym wszelkie koszty związane z tłumaczeniem dokumentu poniesione przed jego przekazaniem pokrywa wnioskodawca bez uszczerbku dla ewentualnej późniejszej decyzji sądu lub właściwego organu w sprawie obciążania kosztami.

W ocenie Sądu analiza złożonego przez powoda oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania prowadzi do wniosku, że jego bieżąca sytuacja materialna nie uzasadnia zwolnienia od kosztów tłumaczenia, gdyż powód posiada stały dochód oraz majątek w postaci samochodu, pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z konkubiną, która winna przyczyniać się do pokrywania kosztów utrzymania mieszkania. Wobec powyższego Sąd wskazał, iż nie znajduje uzasadnienia zwolnienie powoda od obowiązku dokonania tłumaczenia własnego pisma wszczynającego postępowanie.

Zażalenie na powyższe orzeczenie w całości wniósł powód.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie prawa poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący podniósł, iż postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2015 r. ten sam Sąd Rejonowy na podstawie tych samych dokumentów i w takiej samej sprawie zwolnił go w całości z kosztów sądowych w postaci kosztów tłumaczeń polecając ich wykonanie wyznaczonemu tłumaczowi.

Ponadto skarżący zaznaczył, iż nie stać go na ponoszenie kosztów w tym także w postaci tłumaczeń, przez co między innymi składał pozwy sukcesywnie co miesiąc (ostatnio za kwartał) ograniczając wartość przedmiotu sporu – bo

nie stać go było na wniesienie opłaty stosunkowej. Skarżący wywiódł też, iż nie był w stanie poczynić stosownych oszczędności celem wytoczenia powództwa, gdyż do złożenia pozwów w określonych terminach zmuszały go biegnące terminy przedawnienia.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie przedmiotowego postanowienia i zwolnienie go z obowiązku poniesienia kosztów wykonania niezbędnych tłumaczeń oraz dokonanie tych tłumaczeń na tymczasowy koszt Skarbu Państwa i następnie o solidarne obciążenie tymi kosztami pozwanych firm.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie, jednakże z innych względów niż wskazane przez skarżącego.

Zgodnie z przepisem art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 ze zm.) zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba fizyczna, jeśli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Natomiast art. 102 ust. 2 stanowi, iż osoba ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych powinna przedstawić w załączonym do wniosku oświadczeniu szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

Dane te podlegają ocenie Sądu, która musi być wszechstronna i uwzględniać zasady przewidziane w art. 233 k.p.c. Jeżeli podane w oświadczeniu dane budzą wątpliwości, co do rzeczywistego stanu majątkowego strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów, czy też zawierają braki merytoryczne, Sąd powinien zarządzić stosowne dochodzenie, o którym mowa w art. 109 ust. 1 u.k.s.s.c. Bez zarządzenia takiego dochodzenia zmierzającego do wyjaśnienia kwestii wątpliwych, czy też uzupełnienia braków merytorycznych w informacjach zawartych w oświadczeniu, sąd nie może wprost oddalić wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych na tej podstawie, że oświadczenie zawiera niepełne, niewiarygodne czy nierzetelne informacje o stanie majątkowym strony. W razie wątpliwości co do wiarygodności danych, sąd może również od strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych odebrać przyrzeczenie, o którym mowa w art. 102 ust. 3 u.k.s.s.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2014 r., I CZ 71/14, LEX nr 1537555).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy nie dokonał wszechstronnej oceny danych zawartych w oświadczeniu powoda. Poza oceną Sądu pozostała bowiem okoliczność, iż w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania nie wskazano dochodów uzyskiwanych przez konkubinę, z którą powód prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Rozważając powyższą kwestię Sąd Rejonowy poprzestał jedynie na niewiele mówiącym stwierdzeniu, że "powód pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z konkubiną, która winna przyczyniać się do pokrycia kosztów utrzymania mieszkania". Pominął natomiast fakt, iż z przedłożonego oświadczenia nie wynika, czy osoba pozostająca z powodem we wspólnym gospodarstwie osiąga jakiegokolwiek dochody, a jeśli tak to w jakiej wysokości.

Mimo, iż przedstawione przez stronę powodową oświadczenie zawierało braki merytoryczne, co do informacji w nim zawartych, Sąd nie zarządził stosownego dochodzenia, ani nie odebrał od powoda przyrzeczenia. Sąd uznał za wiarygodne złożone w niniejszej sprawie oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym mimo, iż powód nie wykazał w nim wszystkich źródeł dochodów i nie wyjaśnił skąd czerpie środki na wydatki, przekraczające jego stałe dochody. Tymczasem bez wykorzystania wskazanych w art. 109 ust. 1 i art. 102 ust. 3 u.k.s.s.c. środków mających na celu dokładne i wiarygodne wyjaśnienie sytuacji majątkowej i rodzinnej strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych oraz usunięcie merytorycznych braków w podanych informacjach, taka ocena Sądu I instancji jest dowolna, a odmowa zwolnienia od kosztów sądowych przedwczesna i oparta na niewystarczających podstawach.

W konsekwencji Sąd Rejonowy w zaskarżonym postanowieniu nie dokonał wszechstronnej analizy złożonego oświadczenia, bowiem oddalając wniosek o zwolnienie od kosztów tłumaczenia, powołał się jedynie na sytuację materialną samego powoda, który na dodatek wskazał na większe wydatki miesięczne niż dochody. Sąd I instancji nie ocenił zatem wszystkich istotnych okoliczności tj. danych o stanie rodzinnym, źródłach utrzymania oraz dochodach

osiąganych przez wszystkich członków gospodarstwa domowego. Tym samym nie rozpoznał istoty sprawy. Zaskarżone postanowienie nie nadawało się więc w tym zakresie do kontroli instancyjnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k. p. c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla (...) – Śródmieścia w (...), XI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd I instancji winien wezwać powoda do uzupełnienia braków merytorycznych w informacjach zawartych w oświadczeniu poprzez wykazanie dochodów wszystkich osób pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, ustalić skąd powód czerpie środki na wydatki przekraczające jego dochody, a w przypadku braku możliwości dokonania takiego ustalenia, ocenić takie oświadczenie majątkowe oraz dokonać wszechstronnej analizy i oceny oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym, co winno znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu wydanego postanowienia. Następnie Sąd winien zbadać, czy w stanie faktycznym sprawy zaistniały, bądź nie przesłanki art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 ze zm.).